

מדינת ישראל – משרד הבריאות
המרכז הרפואי לבריאות הנפש ע"ש "יהודה אברבנאל"
מסונף לביה"ס לרפואה ע"ש "סאקלר", אוניברסיטת תל אביב

State of Israel – Ministry of health
Yehuda Abarbanel Medical Mental Health Center
Affiliated to the Sakler school of Medicine, Tel-Aviv University

רחוב קק"ל 15, בת ים, ישראל - 59100 59100 Keren Kayemet, Bat-Yam, Israel - 59100
טל': 972-3-5552626
פקס : 972-3-6589952

◀ **כללי :** המרכז הרפואי לבריאות הנפש ע"ש אברבנאל בבת – ים הינו בית החולים הממשלתי, הגדול והוותיק מסוגו בארץ. הוא נוסד ב- 1944 ע"י המנדט הבריטי והועבר לרשות משרד הבריאות עם קום המדינה. אוכלוסיית המאושפזים היום, כ- 560 מיטות. שירוי יום כוללים כ- 120 מקומות נוספים.

המרכז אזורי והוא משרת אוכלוסייה בת 800,000 נפש, המתגוררת בערים תל אביב-יפו, חולון ובת ים.

המרכז כולל שירותי מרפאה ומחלקות אשפוז לטיפול פעיל, שיקומי וממושך לכל הגילאים. הטיפול ניתן למגוון חולים, כגון: הפרעות פסיכוטיות, הפרעות אישיות, הפרעות אפקטיביות, פסיכוסומטיות, הפרעות מוחיות אורגניות, ופסיכיאטריה משפטית. ביה"ח מסונף לביה"ס לרפואה ע"ש סאקלר באוניברסיטת תל אביב.

◀ **מחלקות ויחידות טיפול במרכז :**

1. בביה"ח שמונה מחלקות לאשפוז קצר מועד, חציין סגורות וחציין פתוחות. הטיפול הינו כוללני וקצר מועד: ביולוגי, פסיכולוגי וחברתי-שיקומי. מהלך הטיפול הוא הדרגתי, המאפשר מעבר מאשפוז מלא לטיפול במעון יום ולמעקב, עד אשר החולה נקלט בקהילה.
2. בביה"ח שלוש מחלקות אשפוז שיקומיות. תכניות השיקום נועדו לעזור לחולה להיקלט מחדש בקהילה. הטיפול מתמקד בהסתגלות בתחומים בינאישיים, משפחתיים, חברתיים ותעסוקתיים. שתי מחלקות לאשפוז קצר ומחלקה לטיפול בחולים ממושכים. רבים מהחולים הממושכים הם חסרי בית ומערכת תמיכה משפחתית וזקוקים לאלטרנטיבה לאשפוז בקהילה.
3. מסגרת טיפול יום במחלקות אשפוז ובמחלקת מעון יום מיועדת לשתי קבוצות אוכלוסייה. האחת, לחולים לאחר אשפוז, אשר זקוקים למסגרת מעבר בין האשפוז לתפקוד מלא בקהילה. השניה, לחולים הנקלעים למשבר וזקוקים לשם מניעת אשפוזים לטיפול במעון יום.

4. מחלקת נוער ומעון יום נוער : 2 מחלקות הנוער מטפלות באוכלוסיית נוער גדולה ממרכז הארץ הרחב, וכוללת אשפוזים סגורים, אשפוזים פתוחים, מעון יום ובית ספר מיוחד עם הדגש שיקומי.

5. יחידה פסיכו-גריאטריים : תהליך ההזדקנות מלווה לעיתים קרובות בסימפטומים פסיכיאטריים, שהטיפול בהם דורש מיומנות בתחום הרפואי, הביולוגי והנפשי כאחד. היחידה כוללת הערכה וטיפול באשפוז קצר, טיפול יום וטיפול פנימי.

6. מועדון שיקום בקהילה : שיקום ראשוני לנכי נפש הגרים בקהילה שאינם מסוגלים בשלב זה להשתלב במסגרות השיקום האחרות.

◀ **ריפוי בעיסוק במערכת המרכז :**

בכל מחלקת אשפוז, עובד צוות ריפוי בעיסוק, שכולל מרפאות בעיסוק מוסמכות, מדריכי תעסוקה, אנשי חינוך ואומנים. צוות הריפוי בעיסוק מעורב בכל שלבי הטיפול המחלקות. פעילויות בריפוי בעיסוק כוללות אבחונים והערכות, קבוצות משימה וקבוצות ביטוי, טיפול קוגניטיבי, עבודות יצירה, דיווחים לצוות מטפל במחלקה ולגורמים בקהילה, ועוד, בהתאם לצורכי המחלקה.

מטרת הפעילויות בריפוי בעיסוק במחלקות היא להעריך תפקודו של המטופל, ולחזק את תפקודו בשלבי התארגנות לאחר משבר נפשי, דרך קבוצות משימה ופרויקטים אינדיבידואליים. בנוסף עובד הצוות ב"מרכז ריפוי בעיסוק", הכולל הערכת תפקוד שיקומי בסדנאות שונות מחוץ למחלקות (קפיטריה, סדנא חרושתית, סדנא למשרד ממוחשב וכד'). סדנאות אלו מיועדות למטופלים מהמחלקות הפעילות וממעוניי יום בשלבי טרום שיקום, ולמטופלים ממחלקות ממושכות לשיקום פנים. מטרות המרכז הן בניית הרגלי עבודה, הכנה למסגרת שיקום מחוץ לבית החולים, וחיזוק תפקוד למטופלים שאינם מסוגלים להשתלב בשיקום חוץ.

המרכז מוכר מזה 5 שנים כמרכז הדרכה לסטודנטים בריפוי בעיסוק מאוניברסיטת תל אביב, חיפה וירושלים. סטודנטים השתלבו במחלקות נוער, מחלקות אקוטיות סגורות ופתוחות, ויחידות שיקום. מדריכות הסטודנטים הן מרפאות בעיסוק שעברו השתלמויות בנושא באחת האוניברסיטאות.

יש לציין שהמרכז עובר שינויים רבים ומשמעותיים בעקבות שינויים במדיניות שירותי בריאות הנפש. מדיניות זו המאפשרת למטופלים המאושפזים בבית החולים מעבר לקהילה וצוות ריפוי בעיסוק מעורב בשינויים במחלקות ובמערכת. לדוגמה, מועדון שיקומי בקהילה נפתח לפני כשנתיים למטופלים במסגרת מעקב מרפאתי; המסגרת בנויה על עקרונות הריפוי בעיסוק ומדגישה תפקוד יומיומי וחברתי. אנו נמצאים בתקופה שבה שינויים משמעותיים בבריאות הנפש, תקופה בה אתגרים מקצועיים והזדמנות אדירה להשתלב בכל שלבי הערכת, טיפולם ושיקומם של חולי הנפש.